

**Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної)
імені проф. Т.І.Поніманської**

Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти:

*матеріали III Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора
Т.І.Поніманської*

Рівне - 2020

ЗМІСТ

Demény Piroska Az olvasási-és íráskészség fejlesztése multiszenzoriális eszközzel	10
Karlovitz János Tibor tanárok és a hallgatók életkompetenciáinak kialakítása	10
Torgyik Judit Milyen is legyen a jövő iskolája	11
Врочинська Л. Особливості підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	13
Войтович О. Профілактика емоційного вигорання спеціального педагога	15
Горопаха Н. Методологічні засади навчання природознавства молодших школярів з вадами мовлення	18
Горопаха Н., Бережна К. Створення в групі дітей раннього віку освітнього середовища для сенсорного виховання	20
Горопаха Н., Бережна К. Педагогічні умови створення в закладі дошкільної освіти розвивального середовища для сенсорного виховання дітей раннього віку	22
Горопаха Н., Білецька Б. Практичні аспекти забезпечення взаємозв'язку екологічного і трудового виховання дошкільників	24
Горопаха Н., Гетьман І. Робота закладу дошкільної освіти і сім'ї з естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку	26
Горопаха Н., Гресь О. Теоретичні аспекти навчання старших дошкільників дослідженню природи	29
Горопаха Н., Дякова О. Можливості розвитку самостійності дітей молодшого дошкільного віку у самообслуговуванні	30
Горопаха Н., Прокопчук О. Роль різних видів ігор у формуванні мовленнєвої творчості дошкільників	32
Горопаха Н., Собчук Д. Інноваційні методики виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку за допомогою художнього слова	33
Григор'єва Н. Актуальність виховання самостійності у дітей дошкільного віку засобами педагогіки М. Монтесоррі	36
Гурський В., Венгловська І. Проблеми дошкільного виховання у педагогічній спадщині Софії Русової	38
Гурський В., Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями	40
Дарий Л. Проблемы педагогической практики и пути их решения	42

Джеджера К., Буняк М. Експериментальне впровадження педагогічних умов реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» у групі дітей молодшого дошкільного віку	44
Джеджера К., Крушельницька Н. Формування педагогічної культури батьків у малокомплектному закладі дошкільної освіти	46
Дичківська І., Борсук О. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з ролі дошкільного закладу та сім'ї у вихованні інтересу до людини у дітей старшого дошкільного віку	49
Дичківська І., Зух Ю. Вплив мистецтва на екологічне виховання старших дошкільників	51
Дичківська І., Мазур М. Формування сенсорно-пізнавальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку засобами Монтессорі-педагогіки	53
Дичківська І., Кобець Ю. Гра як засіб організації змістового спілкування дітей старшого дошкільного віку	55
Дичківська І., Савчук М. Використання лепбуків у формуванні знань моделей соціальної поведінки старших дошкільників орієнтованих на освіту сталого розвитку	58
Дичківська І., Прищепа Р. Виховання у дітей культури міжетнічних відносин у закладах дошкільної освіти	60
Дичківська І., Розман М. Методи корекційного впливу з подолання загального недорозвитку мовлення	62
Дичківська І., Чаплик Г. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з розвитку творчої уяви старших дошкільників у процесі підготовки до навчання	64
Дичківська І., Чумак О. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з формування дослідницької поведінки в старших дошкільників у процесі дитячого експериментування	66
Дичківська І., Ярош Л. Створення еколого-розвивального середовища в ЗДО	68
Донченко О. Педагогічні умови розвитку креативної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	70
Доманюк О. Особистісно-мотиваційний компонент готовності майбутніх вихователів до оформлення доброзичливості у дітей дошкільного віку	72
Козлюк О., Беднарчук І. Спілкування з вихователем як засіб виховання гуманних почуттів дошкільників	74

Козлюк О., Лозян Н. Моральне виховання дітей дошкільного віку в грі	77
Козлюк О., Маманович В. Упровадження системи роботи з економічного виховання дітей для сталого розвитку в роботі ЗДО	78
Козлюк О., Мошук К. Патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами музейної педагогіки	81
Козлюк О., Торчинська А. Проблема готовності майбутніх вихователів до майбутньої професійної діяльності	83
Козлюк О., Шуляр О. Кінезітерапія та пальчикові ігри як засіб розвитку дрібної моторики у дітей з особливими освітніми потребами	84
Козлюк О., Остапчук О. Педагогічна творчість у формуванні педагогічної культури батьків в умовах інклюзивної освіти	87
Козлюк О., Яромлчук І. Формування навичок соціальної взаємодії у дітей старшого дошкільного віку: практичний аспект	90
Косарева Г., Драгун Я. Корекційно відновлювальна робота з розвитку активного і пасивного словника у дошкільників з ринолалією	92
Косарева Г., Гаврилюк С. Проблема відновлення комунікативної функції при еферентній моторній афазії	94
Косарева Г., Гаєвська А. Застосування арт-терапії у корекції порушень мовлення дошкільників	96
Косарева Г., Коханевич А. Корекційно-відновлювальна робота при динамічній афазії	99
Косарева О., Виднічук З. Вплив сім'ї на формування соціального досвіду дітей старшого дошкільного віку	101
Косарева О., Степанець А. Особливості адаптації дітей раннього віку до умов ЗДО	103
Кулаков Р., Вейна К. Діагностика мислительних операцій у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення III рівня	105
Кулаков Р., Рацин М. Використання ТРВЗ у навчанні старших дошкільників образотворчої діяльності	108
Кулаков Р., Серко В. Освітньо-виховні можливості народних прислів'їв як носіїв моральних норм поведінки людини	110
Кулаков Р., Сосна К. До проблеми використання сюжетно-рольової гри для корекції заїкання дошкільників	111
Кулаков Р., Сосновська Т. Особливості засвоєння звукової сторони мовлення дітьми старшого дошкільного віку	114
Кулакова Л., Миронець Л. Психолого-педагогічні аспекти гуманного сімейного спілкування та його вплив на формування дитячої особистості	116

Кулакова Л., Ткачук Л. Розвиток усного зв'язного мовлення старших дошкільників із порушенням зору	118
Кулакова Л., Хомярчук Н. Особливості взаємодії логопеда з батьками, що виховують дитину з тяжкими порушеннями мовлення	120
Кулакова Л., Цимбалюк М. Психологічні особливості прояву самооцінки у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення	123
Кулакова Л., Щеглова І. Взаємозв'язок дислалії з проявами тривожності та страхів у дітей старшого дошкільного віку	126
Маліновська Н., Глодовська І. Формування монологічної компетенції у дітей передшкільного віку засобами дидактичної картини	128
Маліновська Н., Михалик А. Аудіювання як складова мовленнєвої компетенції	130
Маліновська Н., Нездюр А. Формування діамнологічної компетенції старших дошкільників засобами моделювання	132
Маліновська Н., Романюк Л. Дидактичні ігри у підготовці дітей до засвоєння грамоти	134
Маліновська Н., Сорока Н. Розвиток пояснювального мовлення у старших дошкільників	136
Марчук Г. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з соціальним довкіллям	139
Мороз-Рекотова Л. Професійно-комунікативна культура майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як підґрунтя для формування «soft-skills»	141
Назарець Л., Крук Л. Особливості вербального та невербального мовлення у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня	144
Назарець Л., Левчук О. Особливості імпресивного мовлення в дітей дошкільного віку із ЗНМ	146
Назарець Л., Мартинюк І. Аналіз поведінкових реакцій у дітей молодшого шкільного віку	149
Назарець Л., Носуленко У. Особливості організації корекційної роботи з дошкільниками із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення	152
Ніколайчук Г., Оксенюк Н. Розуміння та сприймання поетичного тексту дітьми старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня	154
Ніколайчук Г., Пахалюк Л. Розуміння казки – складна пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку	156

Ніколайчук Г., Попадюк Д. Особливості розуміння усних текстів дітьми старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення	158
Ніколайчук Г., Сияк О. Теоретико-методичні аспекти розуміння прозового тексту дітьми дошкільного віку	160
Ніколайчук Г., Сиротюк В. Описовий текст в композиційно-мовленнєвій структурі старших дошкільників	161
Павлюк Т. Змістово-організаційні засади підготовки майбутніх логопедів до навчання математики школярів з порушеннями мовлення.	165
Павлюк Т., Данчук О. Впровадження корекційно-розвивальної програми розвитку мовлення гіперактивних дітей-логопатів в умовах інклюзивної групи	168
Павлюк Т., Кирилюк В. До проблеми формування мовленнєво-рухових навичок у дошкільників з порушеннями мовлення	170
Павлюк Т., Ковалик К. До проблеми організації корекційно-педагогічної роботи зі старшими дошкільниками з дислалією	172
Павлюк Т., Кутянська С. Формування уявлень дітей старшого дошкільного віку про форму і геометричні фігури з використанням логічних блоків З. Дьенеша	173
Павлюк Т., Мельничук Д. Історичні аспекти проблеми математичного розвитку дітей дошкільного віку	175
Павлюк Т., Петришина Н. Небилиці як засіб навчання дошкільників елементів математики	177
Павлюк Т., Стельмах І. До проблеми формування уявлень у дітей раннього віку про множину	180
Павлюк Т., Ходоровська І. Педагогічні умови формування лічильних умінь та навичок у дітей старшого дошкільного віку з використанням мультфільмів	181
Павлюк Т., Юсенко Н. Практичні аспекти проблеми формування просторових уявлень у дітей молодшого дошкільного віку	184
Павлюк Т., Ярмолюк Л. До проблеми розвитку пам'яті у дітей дошкільного віку на заняттях з математики з використанням методики Домана	186
Петрук Л. Моральне виховання дошкільників засобами українського фольклору	188
Петрук Л., Боболович М. Ігри змагального характеру у формуванні вольових якостей у дітей старшого дошкільного віку	190

Петрук Л., Будько К. Комплексний підхід до подолання ринолалії	193
Петрук Л., Булачок Л. Художня література як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	194
Петрук Л., Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією в післяопераційний період	197
Піонтковська Д., Костів А. Психологічні особливості страхів у дітей молодшого шкільного віку	199
Рего Г. Організація освітнього процесу в закладах дошкільної освіти	201
Руденко Н. Особливості виховання відповідальності у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	203
Руденко Н., Бурчак К. Особливості формування у дітей дошкільного віку емоційно-ціннісного ставлення до довкілля засобами дидактичної гри	206
Руденко Н., Гордійчук А. Особливості формування мовленнєвої активності дітей дошкільного віку засобами народної гри	208
Руденко Н., Гордійчук А. Формування мовленнєвої активності у дітей з розладами аутичного спектра	210
Руденко Н., Новак Г. Аналіз результатів діагностики особливостей соціалізації дітей старшого дошкільного віку	213
Руденко Н., Ряба Н. Формування творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами гри драматизації	215
Руденко Н., Сідельник Б. Творча гра як засіб формування доброти у дітей дошкільного віку	217
Руденко Н., Хом'як К. Формування моральної свідомості дітей дошкільного віку засобами етичних бесід	220
Семенова Н., Парфелюк Н. Формування гендерних відносин у дітей старшого дошкільного віку: теоретичний аспект	222
Семеняко Ю. Методичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до здійснення медіаосвітньої діяльності у закладі дошкільної освіти	225
Сілкова Е., Крупко О. Впровадження методики виховання шанобливого ставлення до людей у дітей старшого дошкільного віку на засадах творчості В. Сухомлинського	228
Созонюк О., Ковальчук І. Логопедична робота з розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення	230
Созонюк О., Кравчук У. Особливості уваги у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення	232
Степанова О. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх логопедів зі спецметодики початкового навчання української мови	234

Степанова О., Александрук О. Формування комунікативної компетенції у дітей старшого дошкільного віку	237
Степанова О., Гнатюк О. Корекція комунікативної сфери дітей із ЗНМ	239
Степанова О., Грицай К. Збагачення словникового запасу молодших школярів із ЗНМ засобами суфіксально-іменникового словотвору	241
Степанова О., Давидюк І. Методика збагачення словника експресивною лексикою дітей старшого дошкільного віку із порушеннями мовлення	244
Степанова О., Дмитрук І. Діагностика стану сформованості старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення до навчання в школі	246
Степанова О., Мирончук О. Ігрова діяльність як один із важливих компонентів розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення	248
Фасолько Т. Використання методів активного навчання у професійній підготовці фахівців для дошкільної освіти	251
Федорова Н., Воробйова В. Розвиток комунікативних навичок дітей із загальним недорозвиненням мовлення	253
Федорова Н., Іванова І. Формування зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами художніх творів	256
Федорова Н., Колошва А. Використання логоритміки на корекційних заняттях із дітьми	259
Федорова Н., Кошмак Т. Педагогічні аспекти розвитку словника дітей дошкільного віку	261
Федорова Н., Лещук Л. Формування уявлень про батьківщину як складова патріотичного виховання дошкільників	263
Федорова Н., Шевцова І. Особливості просодичної сторони мовлення при дизартрії у дітей старшого дошкільного віку	265
Шадюк О., Коськовецька М. Робота закладу дошкільної освіти з сім'єю щодо виховання любові до рідних	268
Шадюк О., Максимчук М. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з правилами безпечної поведінки	270
Шадюк О., Петріна І. Виховання морально-вольових якостей у дітей дошкільного віку.	273
Шадюк О., Яковець О. Виховання дітей дошкільного віку на традиціях українського народу	274

Шевчук К., Чурило Т. Особливості, функції та структура педагогічного спілкування	276
Щербакова К., Щербакова Н. Проблема партнерських взаємин педагога з батьками і дітьми з особливими потребами в навчанні	278
Юрчук О., Дениско Я. Виховання вольових якостей у спортивних іграх у дітей старшого дошкільного віку	280
Юрчук О., Дорош І. Здоров'яформуючі заходи в ЗДО як засіб оптимізації психофізичного розвитку дітей 5-6 років	282
Юрчук О., Ільчук Д. Формування безконфліктних стратегій взаємодії у вихованців ЗДО	284
Юрчук О., Кляпчук Ю. Ігрова діяльність в руховому режимі старших дошкільників як засіб формування культури особистості	287
Юрчук О., Ковалевич О. Методика застосування засобів туризму у фізичному вихованні дітей 6-7 років у ЗДО	289
Юрчук О., Новак І. Здоровий спосіб життя майбутніх вихователів під час навчання у ЗВО	292
Янцур Л., Віжевська К. Педагогічні умови використання технології навчання старших дошкільників ілюстративному малюванню	294
Янцур Л., Голубнюк К. Робота з обдарованими дітьми в сучасних закладах дошкільної освіти (на матеріалі образотворчої діяльності)	297
Янцур Л., Голубнюк Г. Виховання у старших дошкільників інтересу до різних видів візуального мистецтва	299
Янцур Л., Косік О. Особливості організації образотворчої діяльності в групах зі змішаним віковим складом дітей	301
Янцур Л., Лотоцька І. Організації мистецької діяльності дошкільників на засадах інтеграції	304
Фоміна Д. Партнерство сім'ї та вихователів інклюзивної групи як основа формування педагогічної культури батьків	306

Для того щоб підвищити рівень мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку, ми розробили програму розвитку мовленнєвої активності засобами народної гри. Дана програма містить 10 занять з розвитку зв'язного мовлення для дітей старшого дошкільного віку, які базуються на народних іграх. Також з метою розвитку мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку ми підібрали народні ігри, які пропонуємо використовувати під час прогулянок з дітьми.

Після впровадження нашої методики, яка була націлена на формування мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку, нами на контрольному етапі експерименту було повторно обстежено дошкільників за допомогою тих самих методик. Ми отримали такі результати: рівень словникового запасу та зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку у експериментальній групі збільшились на 10%; рівень граматичної правильності у експериментальній групі зріс на 20%; показники рівня розвитку фонематичного слуху залишились сталими; рівень сформованості мовленнєвої комунікації у експериментальній групі зріс на 20%.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що наша методика була ефективною і сприяла підвищенню рівня мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку.

Література:

1. Богуш, А. та Гавриш, Н. (2007). *Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови*. Підручник. Київ: Вища школа. 542 с.
2. Богуш, А. та Луцан, Н. (2008). *Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи*. Навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово». 251 с.
3. Поніманська, Т. (2006). *Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Академвидав. 456 с.
4. Рождественська, М. (2002). Синдром органічного аутизму у дітей із затримкою психічного розвитку. *Дефектологія*. № 2. сс. 46-49.

Руденко Наталія,

*к. психол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки і психології
(дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.*

Гордійчук Анжела

*Здобувач другого рівня вищої освіти
Рівненський державний гуманітарний університет*

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ АКТИВНОСТІ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА

Діти з РАС – це діти з нереалізованими віковими можливостями розвитку, загальною психічною незрілістю. Вони мають бідне та вузьке коло уявлень про довкілля, нерозвинені функції аналізу і синтезу, що зумовлюють уникання спілкування (Кучерук, 2007).

Проблема розвитку дітей з аутизмом – складне і багатогранне явище, що дотепер ще повністю не досліджене.

Мовленнєва активність, за А. Богуш, може трактуватися не лише як здібність суб'єкта певного комунікативного акту висловлювання, а й як здібність сприймати (розуміти) мовлення іншого, а ці здібності відповідно залежать від рівня володіння мовою і способів її використання (А. Богуш). Розуміння мовлення, за С. Рубінштейном, включає в себе його активне використання (С. Рубінштейн).

Активність (пізнавальна, мовленнєва, художня та ін.) виражається у формах активізації й активації. Вона завжди співвідноситься із певним видом діяльності як динамічна умова її становлення, реалізації і видозміни, як властивість її власного руху (Богуш, Гавриш, 2007, с. 72.).

Логоритміку (логопедичну ритміку) визначають як одну з форм своєрідної активної терапії, як засіб впливу в комплексі методик навчання, виховання й лікування дітей з різними порушеннями, зокрема мовленнєвими. З одного боку, логоритміку співвідносять з кінезітерапією – «терапією рухом», з іншого – як складову логопедичної роботи. За своїм походженням логоритміка тісно пов'язана з музикотерапією.

Метою нашого дослідження була розробка методики логопедичної роботи з розвитку мовленнєвої активності у дітей з РАС. Базою дослідження стала благодійна організація «Крила віри». У дослідженні приймали участь діти віком 3-6 років з діагнозом РАС (всього - 28 дітей, 28 батьків, психолог, логопед). Дослідження мало три етапи: констатувальний, формувальний і контрольний.

З метою вивчення мовленнєвої активності дітей дошкільного віку з РАС на констатувальному етапі було застосовано два методи:

1. Інтерв'ю для батьків та педагогів (психолог, логопед), яке дало змогу дослідити анамнестичні дані, особливості як вербальної так і не вербальної комунікації та мовленнєвої активності дітей з РАС.

2. Модифікований варіант методики дослідження мовленнєвої активності дітей з РАС (С. Конопляста, В. Косинкіна). Зміст методики вивчення мовленнєвої активності дітей дошкільного віку з РАС складався з чотирьох основних блоків – імпресивного, експресивного, інтелектуального, особистісного.

За результатами діагностики було встановлено, що мовленнєва активність у дітей з РАС сформована на низькому рівні.

На другому етапі дослідження (формувальний етап) діти з порушеннями мовлення, обрані для експериментальної роботи, навчалися за експериментальною методикою, діти контрольної групи навчалися за звичайною програмою. У експериментальній групі нами були організовані і проведений комплекс занять в основі яких лежить використання логоритмічних вправ спрямованих на формування мовленнєвої активності дітей з РАС.

З метою формування мовленнєвої активності у дітей з розладами аутичного спектра ми провели серію занять корекційно-розвивальної програми. Головна ціль цих занять – дати кожній дитині можливість отримати досвід взаємодії з людьми, освоїти різні форми такої взаємодії і таким чином, відчувати себе частиною соціуму. Основні завдання таких занять:

- Сприяти розвитку мовленнєвої активності;
- Розвивати здатність до організованості, довільну регуляцію поведінки;
- Формувати образ «Я» дитини через систему логоритмічних вправ;
- Формувати уявлення про навколишній світ.

Після проведення корекційно-розвивальної роботи ми обстежили дітей дошкільного віку за допомогою методики вивчення мовленнєвої активності дітей з РАС (С. Конопляста, В. Косинкіна).

Було становлено, що у дітей експериментальної групи підвищився рівень розуміння назв частин тіла, функцій знайомих предметів, розуміння назв знайомих дій, рівень ігрової діяльності покращився. Підвищилися показники виконання словесних інструкцій у контексті того, що відбувається, а також поза контекстом, уміння наслідувати тварин, комунікативної діяльності, визначення кому що належить, здатність давати відповіді «так», чи «ні» на прості запитання, розуміння назв дій, рівень сприйняття та підтримки бесіди, уміння складати відому дитині казку покращилися. Уміння співвідносити однакові предмети, уміння класифікувати за кольором та формою, уміння розрізнявати ознаки предметів, рівень запам'ятовування, уміння розрізнявати певні події, уміння виключати зайвий предмет, уміння відтворювати логічну послідовність покращилися. Уміння розрізнявати емоції покращився. у експериментальній рівень уміння розрізнявати емоції покращився.

У контрольній групі суттєвих змін в показниках 4-х блоків не виявлено. Таким чином, ми можемо стверджувати, що наша корекційно-розвивальна робота була ефективною і сприяла підвищенню рівня мовленнєвої активності у дітей з РАС.

Література:

1. Богущ, А. та Гавриш, Н. (2007). *Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови*. Підручник. Київ: Вища школа. 542 с.

2. Кучерук, О. (2007). Шляхи формування мовленнєвої компетентності. Психолінгвістичний підхід до навчання рідної мови. *Гуманітарний вісник ДВНЗ. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди*. Науково-теоретичний збірник. Переяслав-Хмельницький. Випуск № 12. сс. 37 – 41.

Руденко Наталія,

*к. психол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки і психології
(дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І.*

Новак Галина,

*Здобувач другого рівня вищої освіти
Рівненський державний гуманітарний університет*

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІАГНОСТИКИ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одним із джерел існування і розвитку світу дитинства є дитяча субкультура - це динамічне соціально-культурне автономне утворення, зі своїми морально-правовими нормами, мовленнєвим апаратом, своїм фольклорним надбанням та ігровим комплексом; особлива система дитячих уявлень про світ, цінності, моделі поведінки і спілкування, своєрідна культура, що існує за власними специфічними й самобутніми законами, хоча й у полі загальної культури; особлива система існуючих у дитячому середовищі уявлень про світ, цінностей тощо, яка формується всередині панівної культурної традиції певного суспільства й посідає в ній відносно автономне місце (Печенко, 2007, с. 84).

Слід зазначити, що всі компоненти дитячої субкультури можна поділити на ті, які створювалися дорослими для дітей з метою прилучення їх до досягнень культури, а також ті, які є витворами власної діяльності дітей, привнесені з дорослого світу (ігри, іграшки, казки), що трансформувались у продукти дитячої субкультури і втратили наданий дорослими первинний смисл (Печенко, 2007, с. 90). Саме в просторі дитячої субкультури відбувається соціалізація особистості, як складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої він засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у даному суспільстві (Бех, 2003).